

PEDAGOGIKA INDYWIDUALNOŚCI

2020

Dr A. Kibysh

KONCEPCJA PEDAGOGIKI INDYWIDUALNOŚCI

Autor koncepcji
Doktor hab.nauk pedagogicznych
profesor
O. S. Grebeniuk
(1937 – 2003)

Podstawy pedagogiki indywidualności

РЕАЛИЗАЦИЯ ИДЕЙ
ПЕДАГОГИКИ
ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ
В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ШКОЛ
КАЛИНИНГРАДСКОЙ ОБ

Издательство
Калининградского государственного университета
2002

О.С. ГРЕБЕНЮК, Т.Б. ГРЕБЕНЮК

ТЕОРИЯ ОБУЧЕНИЯ

ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ

Калининград
1995

Калининград
1997

КАЛИНИНГРАДСКИЙ ОБЛАСТНОЙ ИНСТИТУТ
ПОВЫШЕНИЯ КВАЛИФИКАЦИИ И ПОДГОТОВКИ
РАБОТНИКОВ ОБРАЗОВАНИЯ

Т.Б. Гребенюк
Н.А. Тучинская

МОНИТОРИНГ РАЗВИТИЯ
ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ ШКОЛЬНИКА

Научно-методическое пособие

У
В
учебник
для вузов

О.С. ГРЕБЕНЮК, М.И. РОЖКОВ

ОБЩИЕ ОСНОВЫ

ПОДГОТОВКА ПЕДАГОГОВ
И РУКОВОДИТЕЛЕЙ ШКОЛ
К РЕАЛИЗАЦИИ ИДЕЙ
ПЕДАГОГИКИ
ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ

КАЛИНИНГРАДСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ УНИВЕРСИТЕТ

ОРГАНИЗАЦИЯ, КОНТРОЛЬ
И ОЦЕНКА
ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ
СТУДЕНТОВ

Методические указания

Выпуск 4

ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ РЕГИОНЕ
ПЕДАГОГИКИ ИНДИВИ

ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ РЕГИОНЕ
ОБУЩЕГО УЧИТЕЛЯ В СИСТЕМЕ
УНИВЕРСИТЕТСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ

Выпуск 2

Калининград
2003

Изда
Калининградского госу

Калининград
2003

КАЛИНИНГРАДСКИЙ

РЕАЛИЗАЦИЯ
ПЕДАГОГИКИ И
В ВЫСШЕЙ И

ПЕДАГОГИКА ИНДИВИДУАЛЬНАЯ
КАК ОСНОВА СТАНОВЛЕНИЯ
И РАЗВИТИЯ ОТКРЫТОЙ
ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ СИСТЕМЫ

Материалы научно-практической
конференции

25-26 сентября 2002 г. г.

Часть II

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ
ПЕДАГОГИКИ
ИНДИВИДУАЛЬНОСТИ

Материалы научно-практической
конференции

25-26 сентября 2002 г. г. Св

Часть I

НАУЧНАЯ ШКОЛА
ПРОФЕССОРА О.С. ГРЕБЕНЮКА

Przedmiot pedagogiki indywidualności

Nauki psychologiczne i pedagogiczne są nie do pomyślenia bez polegania na wiedzy o psychice i wzorcach rozwoju psychicznego człowieka.

Ich integracja tworzy nową naukę –

pedagogikę indywidualności,

będącą pochodną psychologii i pedagogiki.

Przedmiot pedagogiki indywidualności

Pedagogika indywidualności to zastosowanie teoretycznych zasad psychologii do praktyki ludzkiej aktywności życiowej.

Jej zadaniem jest odkrycie, w jaki sposób osiągnięcia psychologii mogą być stosowane w odniesieniu do zdrowia psychicznego i działalności zawodowej.

Czy Pedagogika indywidualności jest nauką?

Cechy nauki:

- powstają z potrzeb społeczeństwa;
- ma własny przedmiot studiów;
- obecność własnego aparatu kategorialnego;
- każda nauka ma swoje własne metody badawcze;
- każda nauka jest sumą, zbiorem, systemem wiarygodnej i uogólnionej wiedzy na temat obiektywnych praw rozwoju natury.

Czy Pedagogika indywidualności jest nauką?

Skorelujmy wymienione cechy nauki z oznakami pedagogiki indywidualności.

1. Aby rozwinąć indywidualność, osoba musi opanować kulturę psychologiczną. Aby to zrobić, musimy przekazać taką kulturę nowym pokoleniom. Aktualizowanie potrzeb każdego człowieka w wiedzy psychologiczno-pedagogicznej warunkuje wydzielenie dziedziny **nauki-pedagogiki indywidualności** jako nauki o rozwoju i samorozwoju (kształtowaniu) cech psychicznych człowieka na wszystkich etapach wiekowych jego rozwoju. **Powstanie pedagogiki indywidualności zawdzięcza potrzebom społeczeństwa i każdej osoby.**

Czy Pedagogika indywidualności jest nauką?

2. ***Pedagogika indywidualności*** ma swój przedmiot: kształtowanie i rozwój indywidualności człowieka jako szczególnej funkcji społeczeństwa.

Przedmiotem pedagogiki indywidualności jest badanie istoty rozwoju i kształtowania indywidualności człowieka oraz określenie na tej podstawie procesu jego uspołecznienia jako specjalnie zorganizowanego procesu pedagogicznego.

Czy Pedagogika indywidualności jest nauką?

3. ***Pedagogika indywidualności*** ma swój aparat kategorialny: do podstawowych pojęć (kategorii) należą

- **socjalizacja,**
- **rozwój,**
- **kształtowanie,**
- **indywidualność,**
- **osobowość.**

Socjalizacja

Socjalizacja to rozwój osoby przez całe życie w interakcji z otoczeniem, polegający na przyswajaniu i odtwarzaniu norm społecznych i wartości kulturowych, a także samorozwoju i samorealizacji osoby w społeczeństwie, do którego należy.

Rozwój

Rozwój to zmiana, która reprezentuje przejście jakości z prostej na bardziej złożoną, z niższej na wyższą; proces, w którym stopniowe gromadzenie się zmian ilościowych prowadzi do wystąpienia zmian jakościowych. Będąc procesem odnowy, narodzin nowego i śmierci starego, rozwój jest przeciwieństwem regresji, degradacji. Źródłem i wewnętrzną treścią rozwoju jest obecność sprzeczności między starym a nowym.

Rozwój

Kiedy ludzie mówią o rozwoju, sugerują zmianę

- **biologiczną** (organizmu),
- **psychiczną** (indywidualność)
- **społeczną** (osobowość) w osobie.

W pedagogice indywiduallności rozwój rozumiany jest przede wszystkim jako rozwój indywiduallności osoby.

Kształtowanie

Kształtowanie - nadanie pewnej formy. Jest to pojęcie niepedagogiczne (międzywydziałowe). Jeśli chodzi o uczenie się, jego celem jest zmiana jednostki.

Indywidualność

Indywidualność - zestaw charakterystycznych cech i właściwości, które odróżniają jedną osobę od drugiej; oryginalność psychiki i osobowość jednostki; oryginalność, wyjątkowość cech duchowych, fizjologicznych i osobistych. Indywidualność przejawia się w cechach temperamentu, charakteru, wyglądu, w specyfice zainteresowań, cechach procesów percepcyjnych. Indywidualność charakteryzuje się nie tylko wyjątkowymi właściwościami, ale także specyfiką wzajemnych połączeń między nimi.

Osobowość

Osobowość to osoba, która ma pewien zestaw cech psychologicznych, które determinują jego aktywność życiową w społeczeństwie: zachowanie, działania, relacje z ludźmi, działania itp.

Metody pedagogiki indywidualności

Pedagogika indywidualności stosuje ***metody badawcze*** stosowane w psychologii i pedagogice - zestaw technik i operacji mających na celu badanie zjawisk pedagogicznych i rozwiązywanie różnorodnych problemów naukowych i pedagogicznych metodami psychologicznymi.

Metody pedagogiki indywidualności

Rozważmy cechy poszczególnych metod.

Aktywne podejście. Jeśli osobowość i indywidualność osoby kształtują się i przejawiają w działaniu, to zjawiska i procesy pedagogiczne muszą być badane w logice holistycznego rozważania wszystkich głównych elementów działania: jego potrzeb, motywów, celów, działań, operacji, metod regulacji, kontroli i analizy osiągniętych wyników.

Metody pedagogiki indywidualności

Rozważmy cechy poszczególnych metod.

Aktywne podejście koncentruje się na badaniu aktywności edukacyjnej ucznia, studenta, aktywności zawodowej nauczyciela, nauczyciela akademickiego, na identyfikacji ich struktur, warunków formacyjnych, rodzajów orientacyjnych podstaw działania itp. Ta metoda pozwala zidentyfikować możliwości kształtowania indywidualnych umiejętności i cech osobistych uczniów, uczniów, nauczycieli w różnych działaniach.

Metody pedagogiki indywidualności

Podejście osobistościowe bierze pod uwagę, że wszelkie zewnętrzne wpływy pedagogiczne zawsze działają pośrednio, załamując się przez wewnętrzne warunki osoby i indywidualność osoby (jego właściwości mentalne i osobiste), opierając się na jego działalności (samokształcenie, samorozwój, samoorganizacja, samokształcenie, samoregulacja, samorząd).

Metody pedagogiki indywidualności

Podejście osobistościowe koncentruje się na kształtowaniu wartościowej postawy wobec dziecka jako osoby, a ta teza z kolei wymaga zbadania warunków rozwoju człowieka w osobie, zbadania mechanizmów samorealizacji, samorozwoju, samoregulacji, samoobrony społecznej, adaptacji osoby do warunków społecznych, jego integracji ze społeczeństwem, z jednoczesną niezależnością od niego..

Metody pedagogiki indywidualności

Podejście osobowościowe

Metoda ta ma na celu określenie możliwości ustanowienia oryginalnego wizerunku osobowości, rozwoju podstawowych sił człowieka, interakcji jednostki z ludźmi, przyrodą, kulturą, cywilizacją. Metoda ta polega na badaniu nomenklatury *celów samorozwoju*, identyfikacji specyficznej *treści edukacji*, na podstawie której rozwijane są cechy osobiste i główne obszary indywidualności (intelektualna, motywacyjna, emocjonalna, wolicjonalna, przedmiotowo-praktyczna, egzystencjalna, samoregulacja).

Metody pedagogiki indywidualności

Podejście systemowe (lub Metoda analizy systemowej) wymaga uwzględnienia wszystkich zjawisk i procesów w ich wzajemnym związku. Metoda ta koncentruje się na rozpatrywaniu zjawisk pedagogicznych z punktu widzenia takich kategorii jak **"system"**, **"postawa"**, **"komunikacja"**, **"interakcja"**.

Metody pedagogiki indywidualności

Zastosowanie **podejścia systemowego** (Analiza systemowa) pozwala oddzielić elementy indywidualności i określić jej skład jako system; określić sposób, w jaki elementy są ze sobą powiązane – charakter powiązań, to znaczy zidentyfikować strukturę systemu; jego charakter (statyczny, dynamiczny); określić czynniki systemotwórcze, dominujące; ustalić poziom integralności systemu; zbadać interakcję systemu ze środowiskiem zewnętrznym; zidentyfikować funkcje systemu.

Metody pedagogiki indywidualności

Holistyczne podejście do zjawisk pedagogicznych. Integralność tego zjawiska jest częścią jego doskonałości, wysokiego poziomu rozwoju. Integralność jest pewną jakościową kompletnością, wewnętrzną jednością rozważanego zjawiska. Metoda holistycznego podejścia do zjawisk pedagogicznych jest niczym więcej niż metodą analizy systemowej stosowaną w badaniach pedagogicznych.

Metody pedagogiki indywidualności

Metody empiryczne obejmują metody pomiarów pedagogicznych i psychologicznych (kwestionariusz, skalowanie, testowanie itp.), obserwację, rozmowy i wywiady, konsylium pedagogiczne, eksperyment.

***Dalej
należy wypełnić Zadanie 1***

Kto jest autorem koncepcji pedagogiki indywidualności?

W.W. Putin

A.S. Makarenko

O. S. Grebeniuk

L.S. Wygotskij

Pedagogika indywidualności - integracja dwóch nauk...

Pedagogiki a socjologii

Pedagogiki a psychologii

Pedagogiki a prawa

Pedagogiki a matematyki

Co to jest socjalizacja?

zmiana, która reprezentuje przejście jakości z prostej na bardziej złożoną, z niższej na wyższą

rozwój osoby przez całe życie w interakcji z otoczeniem, polegający na przyswajaniu i odtwarzaniu norm społecznych i wartości kulturowych

zestaw charakterystycznych cech i właściwości, które odróżniają jedną osobę od drugiej; oryginalność psychiki i osobowość jednostki;

osoba, która ma pewien zestaw cech psychologicznych, które determinują jego aktywność życiową

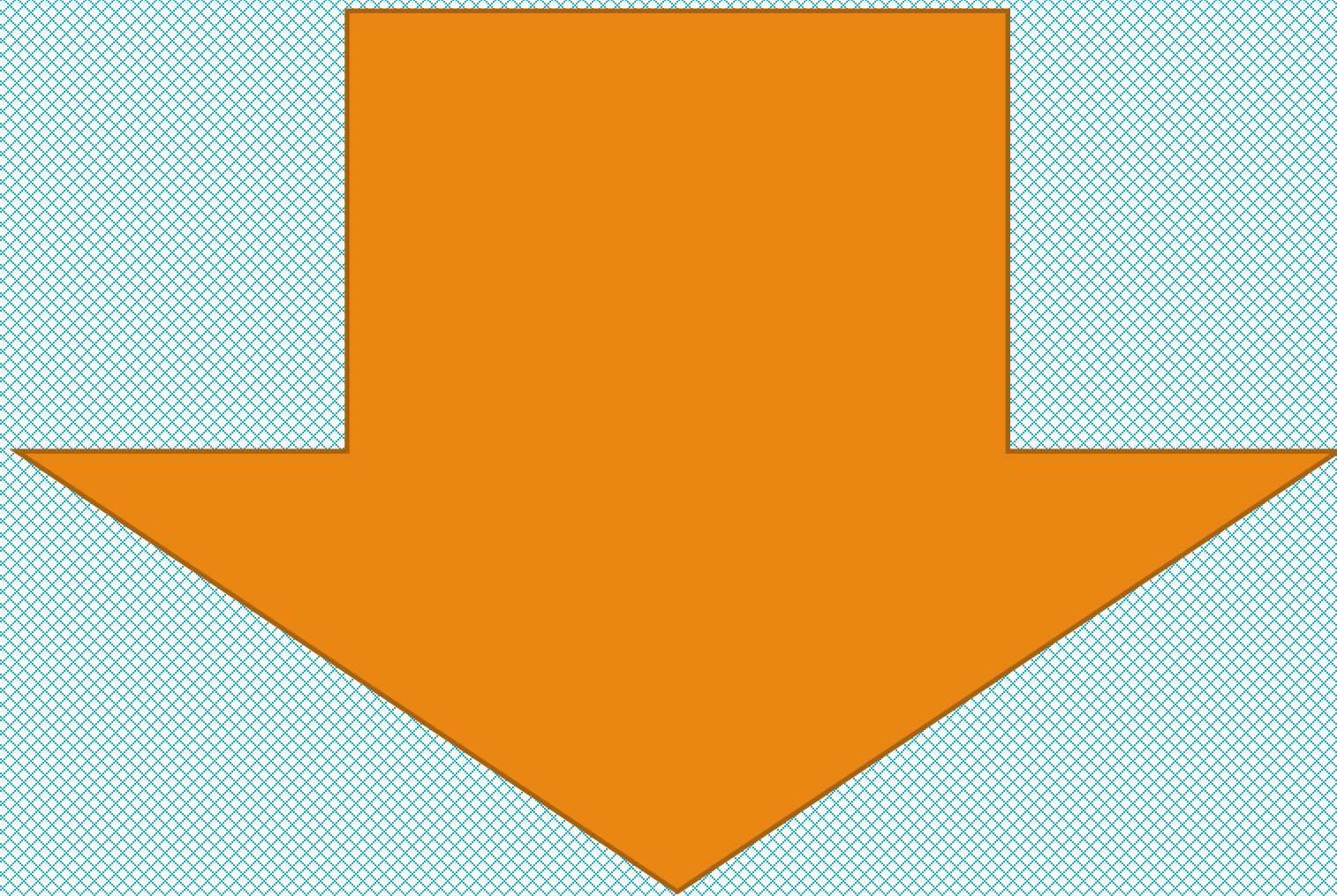
Kwestionariusz i modelowanie pedagogiczne to ...

metody badań empirycznych

metody teoretyczne i empiryczne

metody empiryczne i teoretyczne

cechy pedagogiki osobowości

Pedagogika indywidualności jest integralną częścią pedagogiki. W swej istocie Pedagogika indywidualności jest nauką integracyjną. Syntetyzuje poglądy różnych nauk - pedagogiki, psychologii, socjologii, etyki, estetyki i innych. daje wiedzę na temat istoty zjawisk pedagogicznych i określa optymalne sposoby osiągnięcia celów pedagogicznych.

Funkcje pedagogiki indywidualności 1

1. Ocena roli i miejsca indywidualności. Tak więc współczesne społeczeństwo coraz bardziej wyraźnie uświadamia sobie, że życie ludzkie jest najwyższą wartością na świecie, a system edukacji musi być dostosowany nie tylko do potrzeb państwa, ale także do rosnących potrzeb edukacyjnych, społeczno-kulturowych i duchowych każdego człowieka;

Funkcje pedagogiki indywidualności (2,3,4)

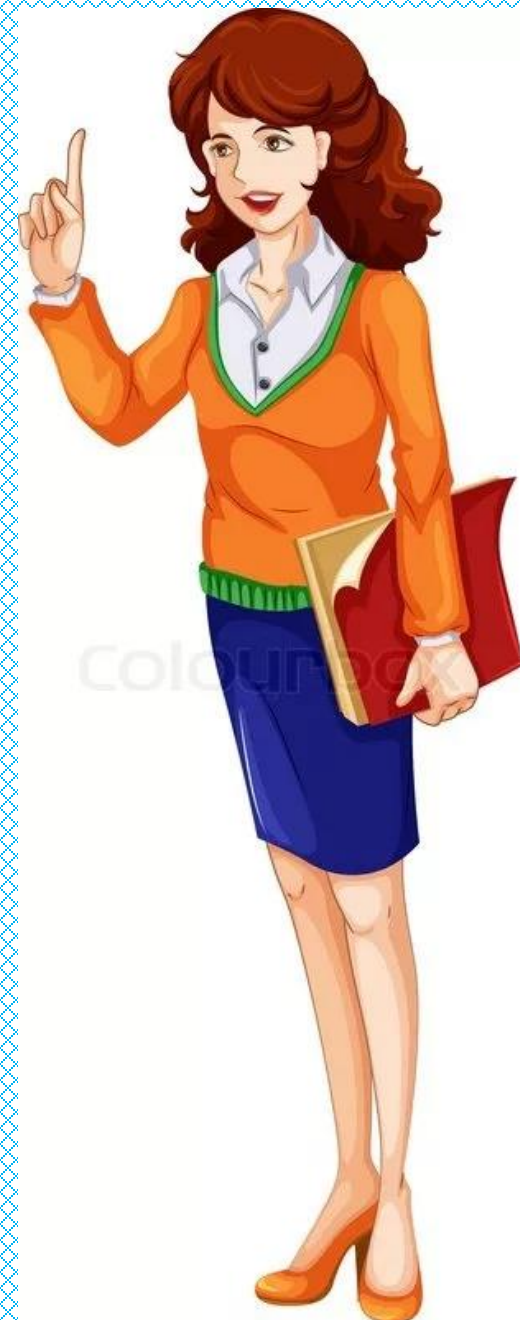
- 2.** Badanie psychologicznych i pedagogicznych narzędzi i warunków rozwoju i kształtowania indywidualności osoby, jej główne obszary;
- 3.** pedagogizacja wszystkich aspektów życia i społeczeństwa, integracja pedagogiki z naukami społecznymi, przyrodniczymi i psychologicznymi, odzwierciedlająca trójkę przyrody, społeczeństwa i człowieka;
- 4.** wyjaśnienie faktu, że powodzenie wszelkich przekształceń, reform i innowacji w decydującym stopniu zależy od jednostki, od jej ogólnego rozwoju, umiejętności zawodowych, kreatywnego podejścia do pracy, indywidualnych zdolności.

Ważniejsze obiekty pedagogiki indywidualności

- ***Indywidualność człowieka***, jego cechy podstawowe w aspekcie działalności edukacyjnej, samokształceniowej; cele edukacyjne dostosowane do potrzeb społeczeństwa
- ***System i proces socjalizacji człowieka***; treść, metody, narzędzia i formy organizacyjne działalności edukacyjnej, ukierunkowane na osiąganie społecznie i osobiście określonych celów edukacji.

Ważniejsze obiekty pedagogiki indywidualności

- ***Nauczyciel*** (nauczyciel, nauczyciel akademicki, nauczyciel placówek dziecięcych) i psycholog jako główni bohaterowie wszelkich przemian w systemie edukacji.

Inne obiekty pedagogiki indywidualności?

Wpisz:

Indywidualność

- ▶ **Charakterystyka psychicznego świata człowieka, wpływ siedmiu sfer psychiki**

Intelektualna,

Motywacyjna

Emocjonalna

Wolicjonalna

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Indywidualność

Indywidualność to zbiór cech stanowiących osobowość danego człowieka .

Cecha, która odróżnia nasze istnienie i nasz byt od setek innych istnień, wśród których żyjemy i poruszamy się.

Daje nam możliwość wyrażania siebie na swój własny sposób, który pozwala nam zaistnieć w społeczeństwie jako jednostka.

Indywidualność

Indywidualność codziennie określamy na setki różnych sposobów - poprzez styl ubierania się, wystawiania, zachowania ale także poprzez wszelkie upodobania, obojętne czy jest to muzyka, czy ulubiony sposób spędzania wolnego czasu.

Psychiczne i osobowościowe komponenty sfer człowieka

Jednostka	Sfera	Osobowość
Dynamiczne cechy (uogólnienie, zmienność, generalizacja, przeniesienie), wybiórczość jako cecha motywacji)	Motywacyjna	Ideowo-moralna postawa (troska o człowieka; pogodzenie osobistych i społecznych interesów; dążenie do ideału; uczciwość; cele życiowe; sens życia; stosunek do swoich obowiązków itp.)
Procesy myślenia, uwagi, pamięci itp., cechy i zdolności (operacyjność, systemowość, kreatywność itp.)	Intelektualna	Szerokość, głębokość i skuteczność wiedzy o wartościach moralnych
Uczucia, emocje i stany emocjonalne (niepokój, lęk, radość itp.), ocena i samoocena, stosunek do siebie i do innych.	Emocjonalna	Przeżycia moralne, związane z normami albo odchzleniami od norm i ideałów: zaufanie, współczucie, wdzięczność, życzliwość, empatia, wstyd itp.
Cehy i procesy związane z wolą (uporczywość, konsekwentne zmierzanie do celu, pokonanie przeszkód itp.)	Woli	Zdolności do realizacji czynów moralnych: odwaga, dzielność, wierność moralnym zasadom

Psychiczne i osobowościowe komponenty sfer człowieka

Osobowość	Sfera	Jednostka
Zdolności, umiejętności i nawyki działalności, obcowania, zachowania	Zawodowo-praktyczna	Zdolność do podejmowania czynów moralnych, uczciwy i sumienny stosunek do rzeczywistości; umiejętność oceniania moralnej strony postępów i zachowania innych z punktu widzenia norm moralnych.
Zdolność do poznania siebie, do porównania z otoczeniem, do wypracowania wyobrażenia o sobie, uświadomienie własnych wartości, obecność „JA-koncepcji”, postawa w działalności, obcowaniu	Egzystencjonalna	Świadomy stosunek do swoich czynów, dążenie do moralnego samodoskonalenia się, miłość do siebie i do innych; troska o piękno ciała, mowy i duszy, pojmowanie własnego morału
Zdolności do zaakceptowania celów działalności, ich zestawienia z warunkami i własnymi zdolnościami, zdolność do ułożenia programu działań w zakresie osiągnięcia celu, do wyboru kryteriów osiągnięcia celu, do kontroli i oceny, korygowania (regulowania).	Samoregulacja	Moralna prawidłowość wyboru, świadomość wyboru, sumienność, samoocena, samokrytyka, umiejętność porównania swojego zachowania z zachowaniem innych, przyzwoitość, samokontrola, refleksja itp.

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Sfera Intelktualna

UCZENIE się - stopień rozwoju

stopień rozwoju myślenia

- ▶ twórcze – poznawalnościowe;
- ▶ teoretyczne - empiryczne;
- ▶ dywergentne - konwergentne;
- ▶ sanogenne - patogenne;

stopień rozwoju cech umysłu

- ▶ pomysłowości,
- ▶ elastyczności,
- ▶ krytyczności
- ▶ samodzielności;

stopień rozwoju procesów poznawczych

- ▶ uwagi,
- ▶ wyobraźni,
- ▶ pamięci,
- ▶ percepcji;

Sfera Intelktualna

UCZENIE się - stopień rozwoju

stopień rozwoju umiejętności myślenia

- ▶ podkreślenie,
- ▶ zabezpieczenie,
- ▶ analiza,
- ▶ synteza,
- ▶ abstrakcja,
- ▶ formalizacja,
- ▶ konkretyzacja,
- ▶ interpretacja);

Sfera Intelktualna

UCZENIE się - stopień rozwoju

stopień rozwoju umiejętności poznawczych

- ▶ umiejętność zadawania pytań,
- ▶ sformułować problem,
- ▶ wysunąć hipotezę,
- ▶ umiejętność udowodnienia,
- ▶ wyciągania wniosków,
- ▶ zastosowania wiedzy w znanych i nieznanach sytuacjach;

stopień rozwoju umiejętności uczenia się

- ▶ pisać i czytać w odpowiednim tempie,
- ▶ streszczenie (summarize),
- ▶ słuchać nauczyciela i jednocześnie robić notatki,
- ▶ zaznaczać najważniejsze,
- ▶ planować swoją działalność,
- ▶ pracować z programem szkolenia i pomocy na literaturę.

Sfera Intelktualna

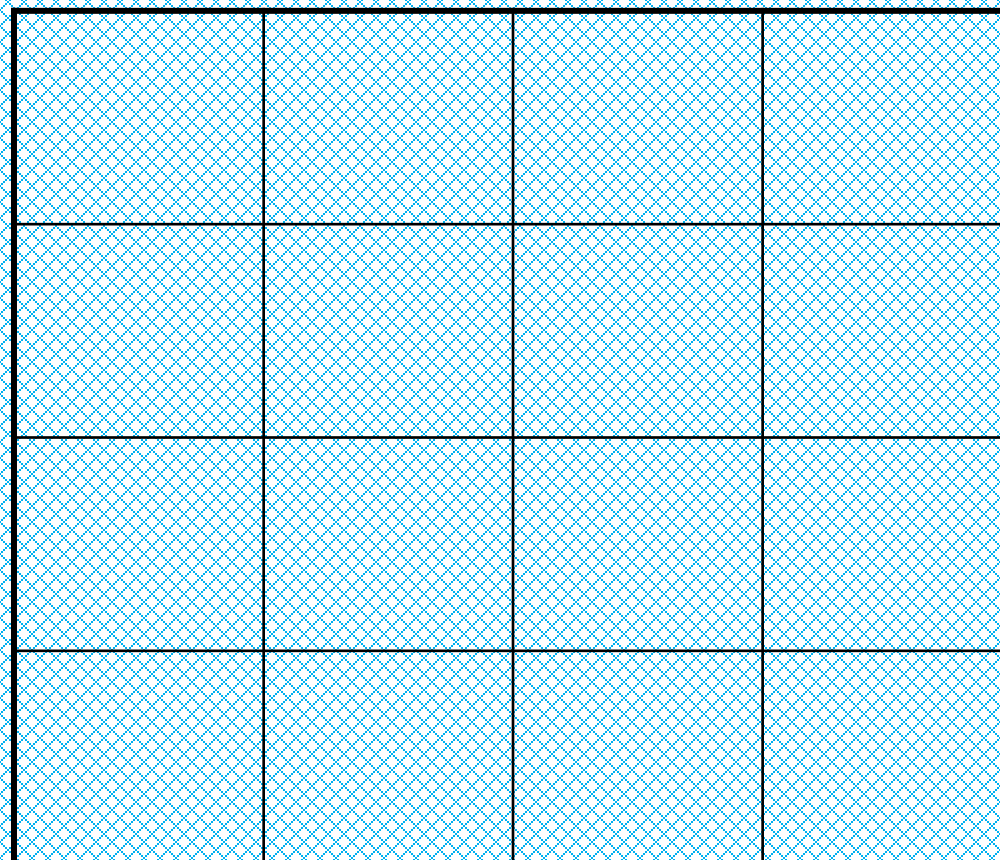
Oświata

stopień rozwoju *kierunków wiedzy, umiejętności, zdolności*

TEST

Ile tutaj kwadratów?

TEST

Pokaż numery w kolejności tak szybko, jak to możliwe

5	9	11	23	7
21	17	19	2	15
14	1	24	12	25
6	22	4	8	20
18	10	13	16	3

TEST

**Maszyna, głos, słup, dywan, spichrz, perfumy,
obrabiaarka, grupa, meble, buty z cholewami.**

**Ramka, koń, waga, spinacz, tygrys, ubranie,
widelec, ściana, kwiaty, liczba**

*Czytaj słowa (10 u góry lub 10 u dołu) przez 1 minutę.
Następnie zapisz je z pamięci w swoim notatniku w
dowolnej kolejności.*

Cele rozwoju intelektualnej sfery ucznia (studenta)

- ▶ Kształtowanie zdolności znalezienia różnych środków rozwiązywania profesjonalnych zadań (elastyczność myślenia);
- ▶ Nauczyć określać wspólne i odmienne w różnych sposobach rozwiązywania profesjonalnych zadań;
- ▶ Rozwijanie zdolności do szybkiego podejmowania (wyboru) decyzji w konkretnych sytuacjach zawodowych (operatywność myślenia);
- ▶ Rozwijanie zdolności do zastosowania już znanych środków rozwiązywania problemu w konkretnych sytuacjach zawodowych (mobilność myślenia);

Cele rozwoju intelektualnej sfery ucznia (studenta)

- ▶ Rozwijanie zdolności do wykrycia wspólnych cech między różnymi sytuacjami zawodowymi, między środkami i warunkami, celami i wynikami (systemowość myślenia);
- ▶ Rozwijanie zdolności do wniesienia swojego własnego wkładu w proces rozwiązywania sytuacji (kreatywność myślenia);
- ▶ Rozwijanie zdolności do tłumaczenia zjawisk; analizy faktów w ich odniesieniu do konkretnych sytuacji, uzasadnieniu swoich decyzji i czynów (świadomość myślenia).

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

SFERA MOTYWACYJNA

potrzeby

motywy

cele

Motywacja

Trzy teorie motywacji:

Teorie treści zajmują się tym co motywuje, jakie potrzeby ludzie próbują zaspokoić, co zmusza ludzi do działania .

Teorie procesu koncentrują się na tym jak się motywuje, określają w jaki sposób i przez jakie cele poszczególne osoby są motywowane. Podstawą tej teorii jest pojęcie oczekiwań tzn. czego dana osoba oczekuje w wyniku jej zachowań .

Teorie wzmocnienia kładą nacisk na sposoby uczenia zachowań.

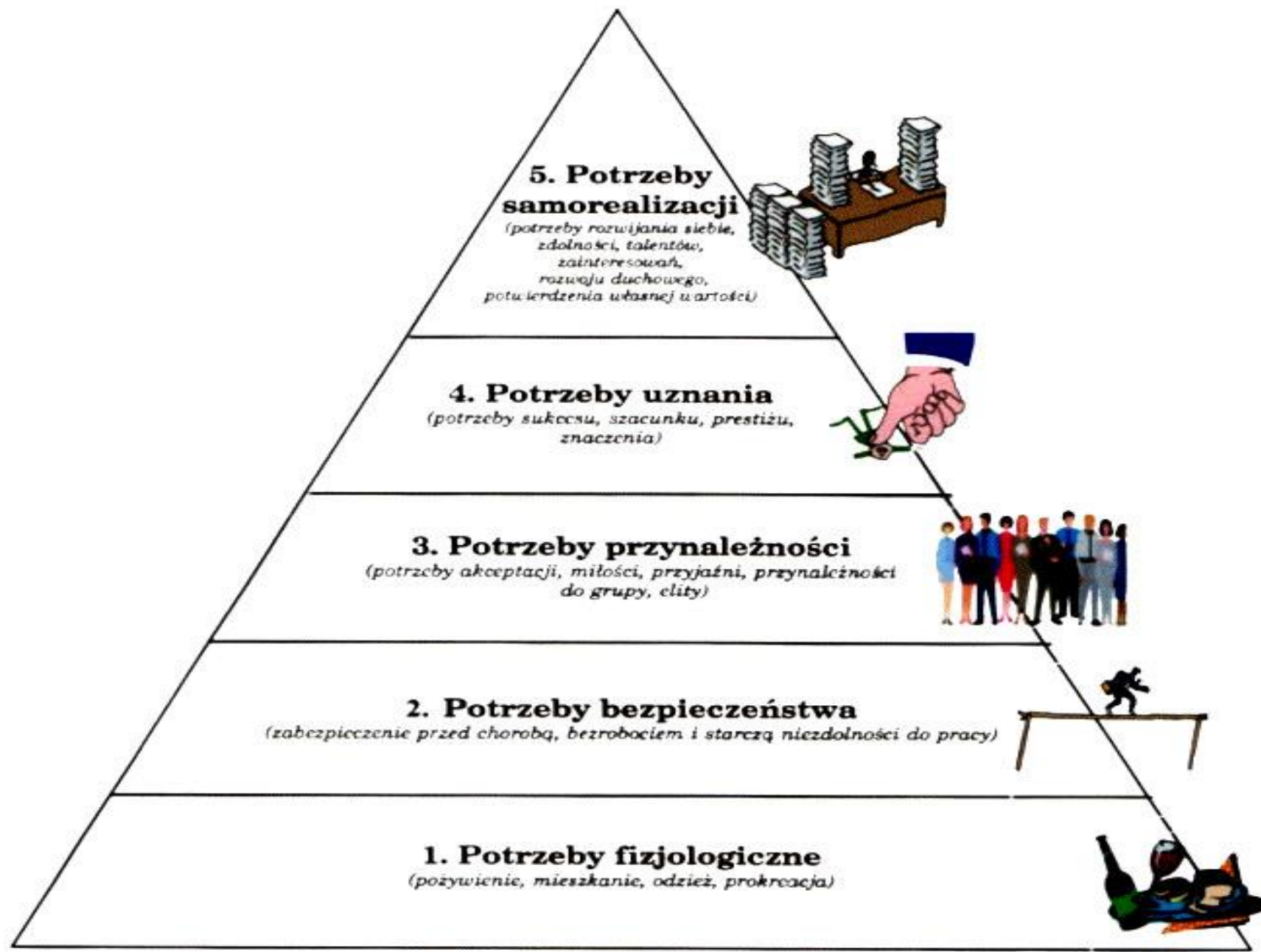
Motywacja

Według Maslow'a bodźce zewnętrzne dopiero po „obróbce” nabierają znaczenia motywacyjnego. Odnieśmy to do hierarchii potrzeb, którą on stworzył.

Zaspokojenie potrzeb znajdujących się niżej w hierarchii jest warunkiem aktywizacji potrzeb wyższych.

Kolejność zaspokajania potrzeb:

- 1. fizjologiczne
- 2. bezpieczeństwa
- 3. społeczne
- 4. szacunku (osiągnięć i prestiżu)
- 5. samorealizacji

Motywacja

Poziom motywacji do nauki najbardziej podnosi możliwość:

- otrzymania dobrej oceny (motywacja zewnętrzna);
- zainteresowanie materiałem (motywacja wewnętrzna);

Poziom motywacji do nauki najbardziej obniżają:

- nudne lekcje;
- trudności materiału oraz niesprawiedliwe ocenianie;

Motywacja

Motywacja wewnętrzna

Badania wykazały, że wewnętrzna motywacja do nauki idzie w parze z:

- *wysokim poziomem przyjemności czerpanym z nauki;*
- *większą ciekawością świata;*
- *niższym poziomem lęku przed szkołą;*
- *skłonnością do podejmowania zadań stanowiących „wyzwanie” dla jednostki;*
- *lepszymi osiągnięciami w nauce;*

Motywacja

W przypadku ***motywacji zewnętrznej*** celem jest uzyskanie pozytywnej lub uniknięcie negatywnej oceny swoich kompetencji. Dążenie do uzyskania pozytywnej oceny swoich umiejętności powoduje:

- ***unikanie porażek;***
- ***mała wytrwałość podczas wykonywania zadań, niewykorzystanie w pełni swoich zdolności w obliczu przeszkód;***
- ***skłonność do lęków i negatywnego spostrzegania samego siebie;***
- ***przypisywanie popełnianych błędów brakowi zdolności;***
- ***niepewność co do jakości efektu końcowego;***

Motywacja

Najczęściej występującymi motywami uczenia się szkolnego są: motywy **poznawcze, ambicyjne, lękowe i praktyczne.**

M. Tyszkowa (1968) za niemieckim psychologiem **G. Rosenfeldem**, podaje 8 grup motywów uczenia się dzieci i młodzieży, należą do nich:

- 1. uczenie się dla uczenia;*
- 2. uczenie się w celach korzyści osobistych;*
- 3. uczenie się ze względu na utożsamianie się z grupą;*
- 4. pragnienie osiągnięcia powodzenia i uniknięcia niepowodzenia;*
- 5. uczenie się ze względu na nacisk i przymus;*
- 6. poczucie obowiązku;*
- 7. praktyczne cele życiowe*
- 8. uczenie się ze względu na potrzebę społeczną.*

Procesy motywacyjne ukierunkowują zachowanie jednostki na osiągnięcie określonych, istotnych dla niej stanów rzeczy, kierują wykonywaniem pewnych czynności tak, aby prowadziły do zamierzonych wyników (zmiana warunków zewnętrznych, zmiana we własnej osobie, zmiana własnego położenia). Jeśli człowiek jest świadomy wyniku wykonywanych czynności wówczas ten wynik będzie nazywany celem.

Proces motywacyjny składa się z zespołu pojedynczych motywów. Motywem zaś można nazwać przeżycie pobudzające człowieka do działania, powstrzymujące go, lub przeszkadzające jego wykonaniu.

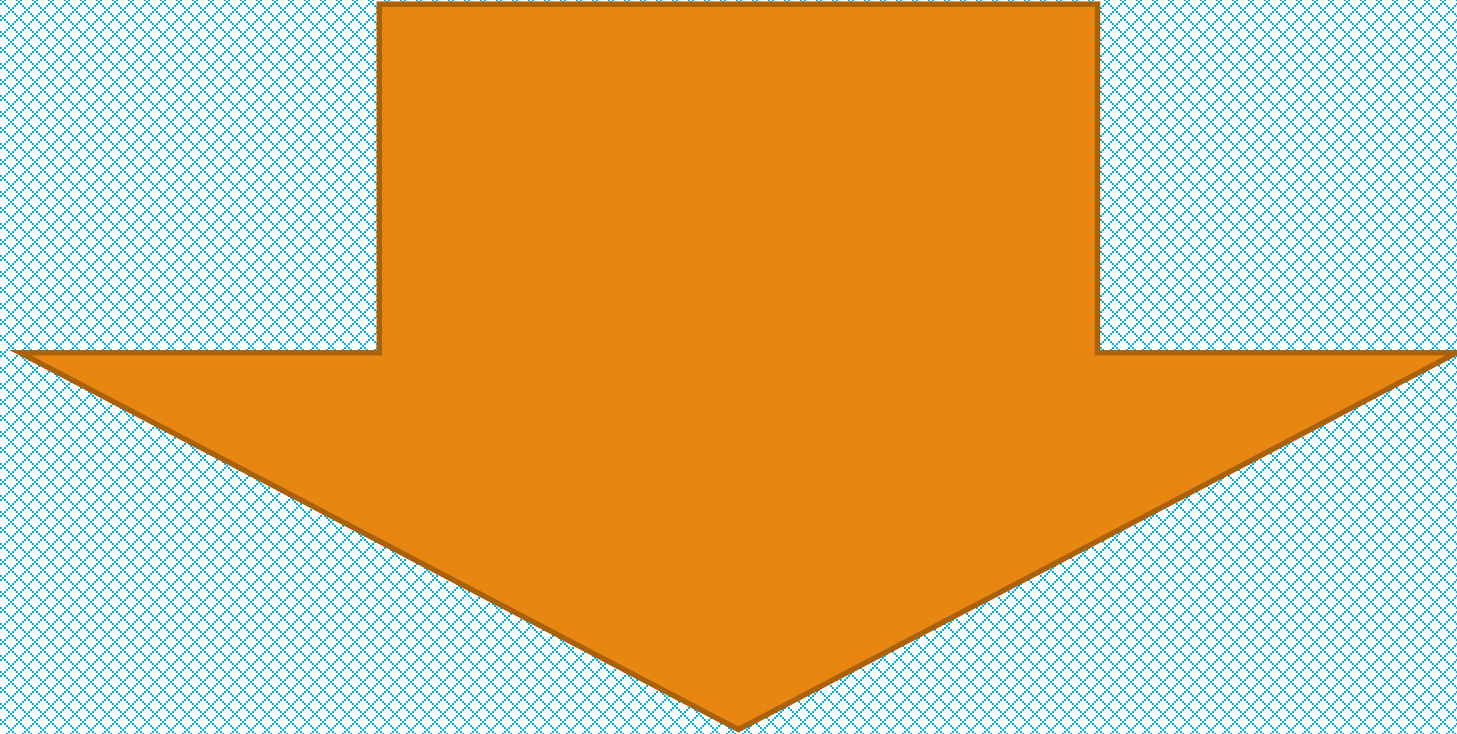
Motywacja

Procesy motywacyjne możemy podzielić na:

- wzbudzanie energii;
- ukierunkowywanie wysiłku na cel;
- selektywność uwagi w stosunku do bodźców – zwiększenie wrażliwości na bodźce istotne;
- zorganizowanie reakcji w zintegrowany wzorzec;
- kontynuowanie czynności, dopóki warunki, które ją zapoczątkowały nie ulegną zmianie
- pobudzenie emocjonalne – uczucia dodatnie (w przypadku realizacji zamierzeń) lub ujemne (w przypadku niespełnienia)

Motywacja

Wykonaj Test:

SKALOWANIE MOTYWACJI DO NAUKI

Grupa _____

Nazwisko, imię _____

Data _____

05 – pewne “tak”

04 – więcej “tak”, niż “nie”

03 – nie pewny, wątpie

02 – więcej “nie”, niż “tak”

01 – pewne “nie”

1	5	9	13	17	21	25	29	33	37	41
2	6	10	14	18	22	26	30	34	38	42
3	7	11	15	19	23	27	31	35	39	43
4	8	12	16	20	24	28	32	36	40	44

Pytania do skalowania motywacji do nauki

I. Co motywuje do nauki?

1. Okoliczności życia: wymaga rodzice, nauczyciele i inne
2. Dążenie do uzyskania dobrych ocen.
3. Uważam, że edukacja zawsze się przyda w życiu.
4. Lubię się uczyć, pasjonuje się wieloma przedmiotami.

Pytania do skalowania motywacji do nauki

II. Jak interpretować swój stosunek do pracy na lekcjach, wykonaniu zadań domowych?

- 5. Aktywnie pracuję rzadko – tylko gdy trzeba uzyskanie oceny.
- 6. Okazuje aktywności, aby nie odstawać od kolegów, aby wyglądać nie gorzej niż inne.
- 7. Aktywnie pracuje na tych lekcjach, które są ważne dla siebie.
- 8. Często okazuje aktywność, tak samo jak nauczanie sprawia mi przyjemność.

III. Jak interpretować swoje nastawienie do nauki?

- 9. Nie można się uczyć, w przeciwnym razie kłopotów nie da się uniknąć.
- 10. Uczę się z szacunku do wymagań rodziców, nauczycieli, zespołu.
- 11. Uważam, że moim obowiązkiem, dobrze się uczyć.
- 12. Uważam, że nauka w tym okresie życia najważniejsze, najbardziej pożądane swoją pracą.

Pytania do skalowania motywacji do nauki

IV. Gdyby wprowadzili wolny wstęp do lekcji, jak często moglibyście przepuszczać lekcje?

- 13. Większość lekcji nie odwiedzał.
- 14. Nie byłem najmniej połowa lekcji.
- 15. Czasami by opuszczał lekcje.
- 16. Staralem się, by uczestniczyć w większości lekcji.

V. Jakie znaczenie ma nauka w waszej przyszłości?

- 17. Żadnego.
- 18. Wykształcenie może się przydać w życiu.
- 19. Uczę się, aby otrzymać dyplom.
- 20. Masz chęć dowiedzieć się jak najwięcej dla ogólnego rozwoju.

Pytania do skalowania motywacji do nauki

VI. Jaka działalność naukowa najbardziej ci się podoba?

- 21. Słuchać wyjaśnień nauczyciela, występy swoich kolegów.
- 22. Wykonywać takie zadania, gdzie wszystko jest jasne i nie wymaga zbyt dużo czasu i sił.
- 23. Wykonywać takie zadania, które sprawiają, że dużo myśleć, analizować.
- 24. Lubię wyzwania, gdy nie wiesz, jak do nich podejść.

Pytania do skalowania motywacji do nauki

VII. Czy masz zainteresowanie przedmiotami szkolenia?

- 25. Nie ma zainteresowania ani z jednego przedmiotu.
- 26. Ciekawe, poszczególne przedmioty.
- 27. Rzecz nie w tym przedmiocie, a w razie potrzeby wiedzy w przyszłości.
Dlatego ciekawe wszystkie potrzebne przedmioty.
- 28. Czuję potrzebę wiedzieć po wielu przedmiotów więcej, niż podaje się w podręcznikach.
- 29. Ciekawe są te przedmioty, gdzie jest dużo ciekawych faktów, wiele nowego, niezwykłego.
- 30. Zawartość wielu przedmiotów pozostawia mnie obojętnym wobec ich nauki.
- 31. W niektórych przedmiotach mnie interesuje tylko poszczególne tematy.
- 32. Jest kilka przedmiotów, którymi jestem pasjonatem, uczę się ich głęboko.

Pytania do skalowania motywacji do nauki

VIII. Dodatkowe pytania:

- 33. Czy często macie czasami taki stan na lekcjach, że nic się nie chce robić?
- 34. Czy uważasz, że podczas wykonywania zadania najważniejsze - uzyskać wynik, nie ma znaczenia w jaki sposób?
- 35. Czy uważasz, że starajcie się osiąść umiejętności nauczania działalności?
- 36. Czy często, spotykając się z trudnym zadaniem, można starać samodzielnie z nim sobie poradzić?
- 37. Czy często korzystasz z możliwością umorzenia zadanie u kolegów?
- 38. Czy można powiedzieć, że interesują was tylko te zadania, z którymi z pewnością poradzicie sobie z tym?
- 39. Czy lubisz zadania, wymagające długich obradach?

Pytania do skalowania motywacji do nauki

- 40. Czy lubisz zadania twórczego charakteru (samemu napisać krótkie opowiadanie, wiersz, wykonać urządzenia, model).
- 41. Czy można powiedzieć, że trudno jest dać naukę wielu przedmiotów?
- 42. Czy można powiedzieć, że swobodnie jest się właścicielem wiedzą tylko trzech-czterech przedmiotów?
- 43. Czy można twierdzić, że jesteś wolny, rozumiesz większości przedmiotów?
- 44. Czy można powiedzieć, że jesteś głęboko zrozumieć kilka przedmiotów, a w pozostałych nie gorzej niż inni faceci?

Wyniki:

Poziom motywacji

S 1 - niski

S 2 - poniżej średniej

S 3 - średni

S 4 - wysoki

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Sfera emocjonalna

- emocje
- uczucia
- niepokój (trwoga)
- samoocena

- ❑ Cały system wychowania i wykształcenia buduje się wciąż w oparciu o rozwój intelektu przy jednoczesnym zaniedbaniu rozwoju sfery emocjonalnej.
- ❑ Zdrowie psychiczne – jest to równowaga stanów i procesów psychicznych (równowaga między umiejętnością oddawania i brania, znajdowania się wśród ludzi i w samotności, miłości do siebie i do innych itp..).

Sfera emocjonalna

- ❑ Problem emocji jest ściśle związany z równowagą afektu i intelektu, czyli swobody i prawa do wyrażania uczuć oraz zdolność do uświadamiania uczuć i zarządzania nimi. Paradoks polega na tym, że zakaz emocji uniemożliwia skuteczną refleksję – główny środek ludzkiego samopoznawania i samoregulacji, mających przyrodę intelektualną. Ponieważ skuteczna samoanaliza jest możliwa tylko pod warunkiem zrozumienia swoich prawdziwych uczuć.

Emocjonalność

Emocje - względnie nietrwałe stany pobudzenia organizmu, o silnym zabarwieniu i wyraźnym wartościowaniu, poprzedzone jakimś wydarzeniem i ukierunkowane.

Inaczej mówiąc, są to automatyczne i krótkotrwałe reakcje organizmu, które mają na celu przygotowanie go do odpowiedniej reakcji.

Emocjonalność

Emocje możemy podzielić na kilka podstawowych grup:

Złość: furia, wściekłość, uraza, gniew, irytacja, oburzenie, niechęć, obraźliwość, wrogość i będąca jej szczytem, patologiczna nienawiść i szal.

Smutek: żal, przykrość, melancholia, użalanie się nad sobą, zniechęcenie, przygnębienie oraz w postaci patologicznej – głęboka depresja.

Strach: niepokój, obawa, nerwowość, zatroskanie, konsternacja, zaniepokojenie, onieśmienie, strachliwość, popłoch, przerażenie; w postaci psychopatologicznej – fobie i ataki lękowe.

Emocjonalność

Emocje możemy podzielić na kilka podstawowych grup:

Zadowolenie: szczęście, przyjemność, ulga, błogość, rozkosz, radość, uciecha, rozrywka, duma, przyjemność zmysłowa, miły dreszczyk, uniesienie, zaspokojenie, satysfakcja, euforia, zaspokojenie kaprysu, ekstaza – na samym końcu skali – mania.

Miłość: akceptacja, życzliwość, ufność, uprzejmość, poczucie bliskości, oddanie, uwielbienie, zaślepienie.

Zdziwienie: zaskoczenie, oszołomienie, osłupienie, zdumienie.

Emocjonalność

Emocje możemy podzielić na kilka podstawowych grup:

Wstręt: pogarda, lekceważenie, nieprzychylność, obrzydzenie, odraza, niesmak, awersja.

Wstyd: poczucie winy, zażenowanie, zakłopotanie, wyrzuty sumienia, upokorzenie, żal z powodu tego, co się zrobiło, hańba.

Emocjonalność

Zadanie dla grup: wykazać następujące stany emocjonalne:

1 grupa Złość, Zadowolenie

2 grupa Strach, Zdziwienie

3 grupa Miłość, Smutek

4 grupa Wstręt, Wstyd

Emocjonalność

Wiele czynników psychologicznych, a także fizycznych ma wpływ na proces i skuteczność uczenia się. Są wśród nich: koncentracja uwagi, odpowiednia motywacja, nastrój, zmęczenie, tworzenie skojarzeń i intensywność nauki. Elementy te związane są z emocjami w trakcie, których jesteśmy podczas procesu zapamiętywania.

Emocjonalność

Wszelkie rozpraszające czynniki - głośna muzyka, telefon przyjaciela, łąszący się ukochany pies, troskliwe pytania rodziców - wszystko to sprawia, że proces **nauki** wymaga większego wysiłku i jest mniej skuteczny.

Za każdym razem, kiedy ktoś lub coś oderwie nas od pracy, musimy ponownie wprowadzić do swojej pamięci krótkotrwałej potrzebne do "obrobienia" informacje, ponownie skoncentrować się i w zasadzie... zaczynasz od nowa.

Emocjonalność

Pogodny, przyjemny nastrój, stonowana, przyjemna dla oka kolorystyka tła, rozpylenie ładnego zapachu itp. wpłynie pozytywnie na przyswajanie informacji. W trakcie zapamiętywania wykorzystujemy skojarzenia, karykaturę, wyolbrzymianie – słowem wszelką przesadę, humor, wyobraźnię kolor, zapach, fakturę, dźwięk, czucie, ruch oraz emocje.

Samooocena

Jest subiektywnym
spojrzeniem na własną
osobowość.

Zaniżona to osłabione
poczucie własnej wartości,
a **zawyżona** - to poczucie
własnej wyższości.

Adekwatna - ???

Samooocena

Poziom samooceny jest wypadkową dwóch czynników:

- 1) *dotychczasowych rezultatów*** (powodzeń lub niepowodzeń) w podejmowanych działaniach;
- 2) *pewnych standardów poznawczych***, pełniących rolę układu odniesienia w postaci ideałów, wzorców osobowych i oczekiwań innych osób; standardy te stanowią kryterium subiektywnej oceny własnych doznań i decydują ostatecznie o wyniku bilansu, o tym, czy rezultaty działań zostaną ocenione jako sukcesy, czy porażki .

Samooocena

Jedną z form samooceny jest świadomość siebie samego.

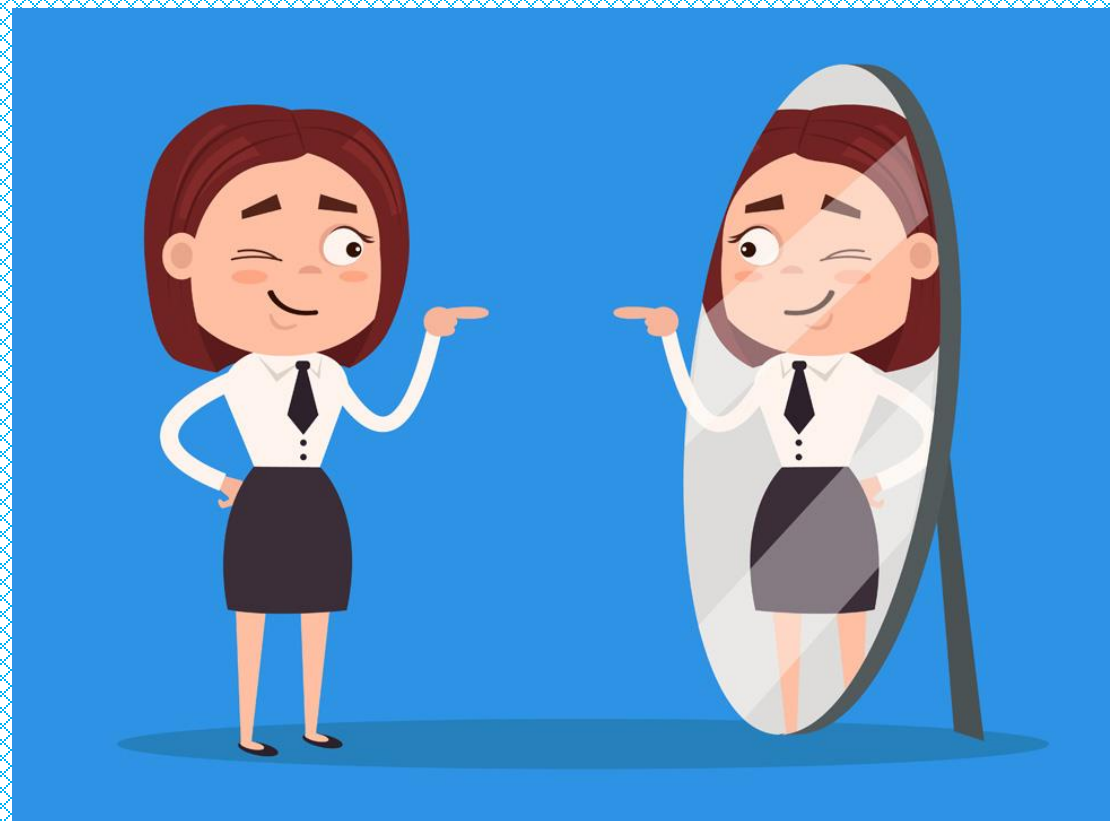
Przedmiotem samooceny są:

- **warunki fizyczne** (uroda, zdrowie, sprawność fizyczna);
- **warunki psychiczne** (sprawność intelektualna, umiejętności, uzdolnienia);
- **warunki społeczne** (sytuacja rodzinna, prestiż w grupie, sytuacja zawodowa);

Nasze opinie na temat owych warunków mogą pochodzić z różnych źródeł. Pierwszym z nich jest porównywanie „ja realnego” z „ja idealnym” , czyli obrazu rzeczywistego własnej osoby z tym, jaki jednostka chciałaby posiadać .

Cele rozwoju emocjonalnej sfery studenta

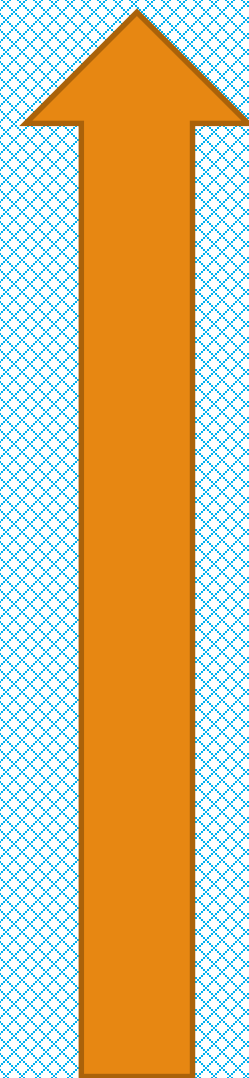
- rozwijanie zdolności do właściwej samooceny
- rozwijanie zdolności do tłumienia lęku, trwogi, tremy – sprzyjanie rozwojowi sanogennego (optymistycznego) myślenia;
- rozwijanie zdolności do ujawnienia emocji w rozmowie;
- rozwijanie zdolności do kształtowania przychylnej emocjonalnej atmosfery.

Rozrywka "Nazwa własna"

**środowisko
zewnętrzne**

- ☐ zwracanie się do osoby po imieniu
- ☐ *uwagę do danej osoby*
- ☐ *twierdzenie człowieka jako osobowości,*
- ☐ *zaspokajanie potrzeb w oświadczeniu
człowieka jako osoby*
- ☐ *wykształcenie pozytywnych emocji,*
- ☐ *zamiłowanie do źródła tych emocji*

Rozrywka "Lustro" stosunków "

**środowisko
zewnętrzne**

- ☐ **dobry uśmiech**
- ☐ **sygnał: "Jestem twoim przyjacielem"**
- ☐ **przyjaciół zapewnia bezpieczeństwo**
- ☐ **zaspokajają potrzebę bezpieczeństwa**
- ☐ **tworzą się pozytywne emocje czegoś,**
- ☐ **zamiłowanie do źródła pozytywnych emocji**

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Sfera woli

Uświadamianie, wytyczanie celów	Konsekwentne zmierzanie do osiągnięcia celów, panowanie nad sobą, inicjatywa, wytrwałość	Pokonanie wewnętrznych i zewnętrznych przeszkód, mięśniowego i nerwowego napięcia
Kontrola bez pomocy innych	Wiara w swoje siły	Rozwój uporczywości, nawyków samodzielnego zachowania

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Sfera samoregulacji

**Uświadamiana
swoboda wyboru
celów i środków ich
osiągnięcia**

**Umiejętność
zarządzania swoimi
stanami fizycznymi i
psychicznymi,
Nawyki refleksji**

**Nawyki
uświadamiania
swojego zachowania
i stanów innych
ludzi; nawyki
uczciwego stosunku
wobec samych
siebie i wobec
innych ludzi**

Sfera samoregulacji

Amerykański psycholog **M. Rosenberg** wyróżnia sześć obrazów "Ja":

- **"teraz Ja"** - w jaki osoba widzi siebie w rzeczywistości w danej chwili;
- **"dynamiczne" Ja "** - w jaki osoba postawił sobie za cel stać się;
- **"fantastyczne" Ja "** - jaki powinien być, na podstawie nabytych norm i wzorców;
- **"przyszłość lub możliwe Ja"** - w jaki, zdaniem człowieka, mógłby zostać;
- **"idealizowane Ja"** - jak miło zobaczyć siebie;
- **szereg „przedłożonych Ja"** - obrazów i masek, które indziej widok wystawia na pokaz, aby ukryć się za nimi jakieś negatywne i bolesne cechy, słabości swego "prawdziwego Ja"

Sfera samoregulacji

Jest ciekawa pozycja **K. Rogersa**, który dzieli na cztery ustawienia "Ja«
:

- * *pojęcia o sobie.*
- * *pojęcie o swojej społecznej roli;*
- * *pojęcie o swoim stanie fizycznym i zdrowie;*
- * *pojęcie o swoich celach, planach i pragnieniach w przyszłości*

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

Sfera zawodowo-praktyczna

**Zdolności, czyny,
umiejętności w
różnych formach
działalności**

**(Całokształt
zdolności
twórczych
(komunikacyjnych,
organizacyjnych
itp.)**

**Całokształt
zdolności
specjalistycznych
(pedagogiczne,
matematyczne itp.)**

Sfera zawodowo-praktyczna

Amerykański psycholog **P.Torrans** badając problem rozwoju uzdolnionych dzieci, opracował kwestionariusz dla nauczycieli.

Poniżej podane są osobiste jakości, które nauczyciel się spotyka u swoich uczniów. Proponuję zaznaczyć znakiem "+" te cechy, które podobają wam u waszych uczniów, a "-" to, co się nie podoba.

Sfera zawodowo-praktyczna

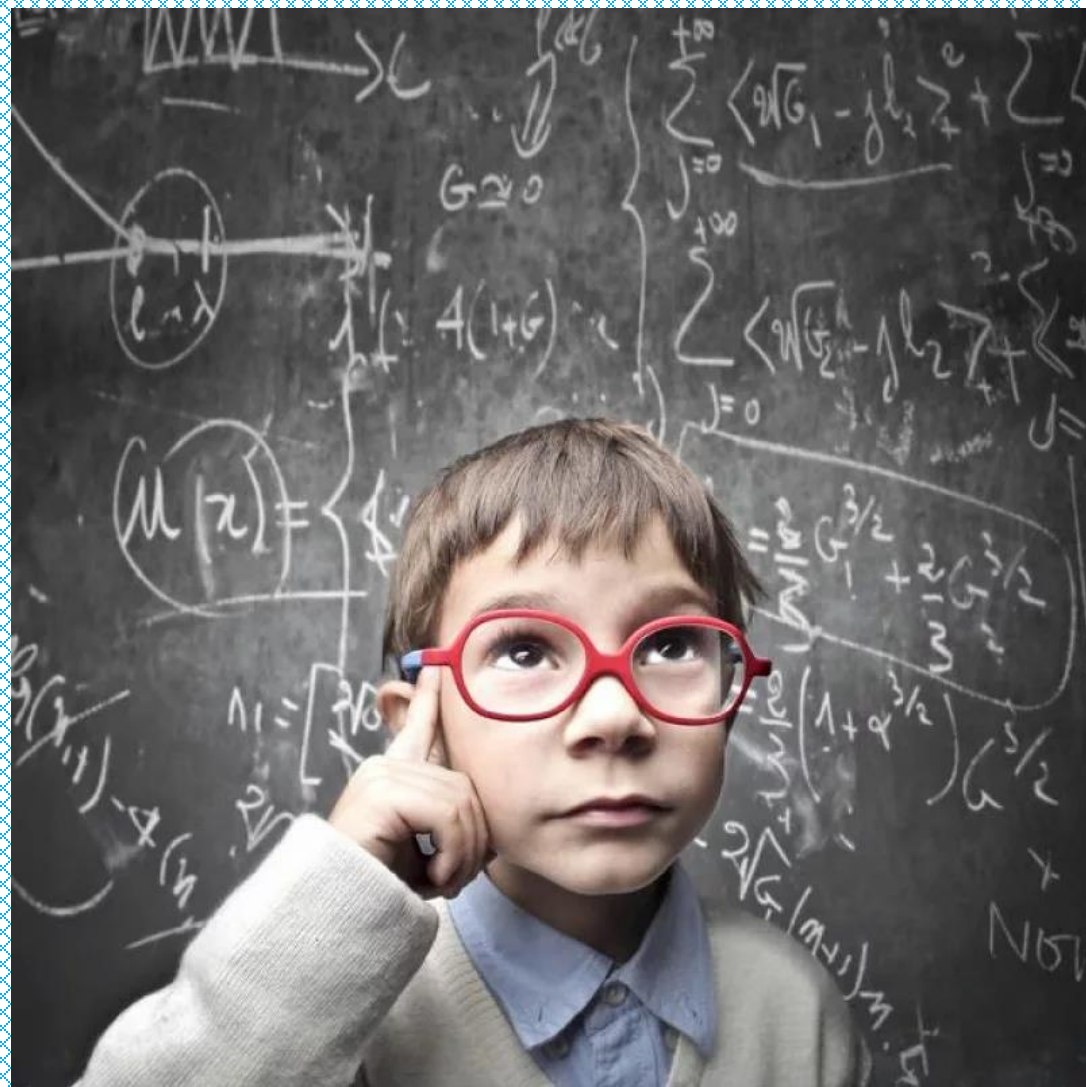
1. Zdyscyplinowany....
2. Nierówno uczy się....
3. Zorganizowany....
4. Wypada z ogólnego tempa....
5. Wszechwiedzący....
6. Dziwne zachowania, nie zrozumiałe....
7. Umie wesprzeć wspólną sprawę (Kolektywista)....
8. Występujący na lekcji z głupimi uwagami....
9. Stale uczy się. (zawsze dobrze uczy).....

Sfera zawodowo-praktyczna

10. Zajęty swoimi sprawami (indywidualista).....
11. Szybko, na bieżąco rozumie.....
12. Nie umie komunikować się, są z konfliktami.....
13. Komunikacja łatwa, przyjemne w obcowaniu....
14. Czasami nie może zrozumieć tego, co oczywiste....
15. Jasne, zrozumiałe dla wszystkich wyrażenie swoich myśli.....
16. Nie zawsze potrafi być jak większość lub występuje z uwagami do kierownictwa.

Sfera zawodowo-praktyczna

Zgodnie z **Torransem**, "parzyste" jakości najczęściej charakteryzują się twórczo uzdolnionych dzieci.

Sfera egzystencjalna

Wartości (duchowe, kulturne, zawodowe, materialne i inne) Orientacje wartościowe (ustawienie jednostki na określone wartości kultury materialnej lub duchowej społeczeństwa)	Zdolności człowieka - stać na gruncie swojej pozycji, pełnić rolę życiową (żabki) Postawy (JA “—” TY”+” <i>(depresyjność)</i> JA “ — ” TY “ — ” <i>(beznadzieja).</i> JA “+” TY “ — ” <i>(wyższość)</i> JA“+” TY“+” <i>(sukces — postawa zdrowego indywiduum)</i>	Całokształt zdolności specjalistycznych (pedagogiczne, matematyczne itp.)
--	---	---

Interakcja człowieka z otaczającym światem

Pozycji współpracy

1. Jestem w porządku - ty w kolejności
2. Jestem w porządku - ty nie w porządku
3. Ja nie jestem w porządku - ty w kolejności
4. Ja jestem⁸⁹ nie w porządku – ty nie w porządku

Realny cel szkoły – stworzenie warunków dla osiągnięcia niezbędnego dla młodego człowieka poziomu dorosłości – dać każdemu uczniowi wykształcenie i stworzyć warunki dla jego wszechstronnego rozwoju i doskonalenia się wszystkich stron jego osobowości

Intelektualna

Emocjonalna

Motywacyjna

Wola

Zawodowo-praktyczna

Samoregulacja

Egzystencjonalna

Indywidualność

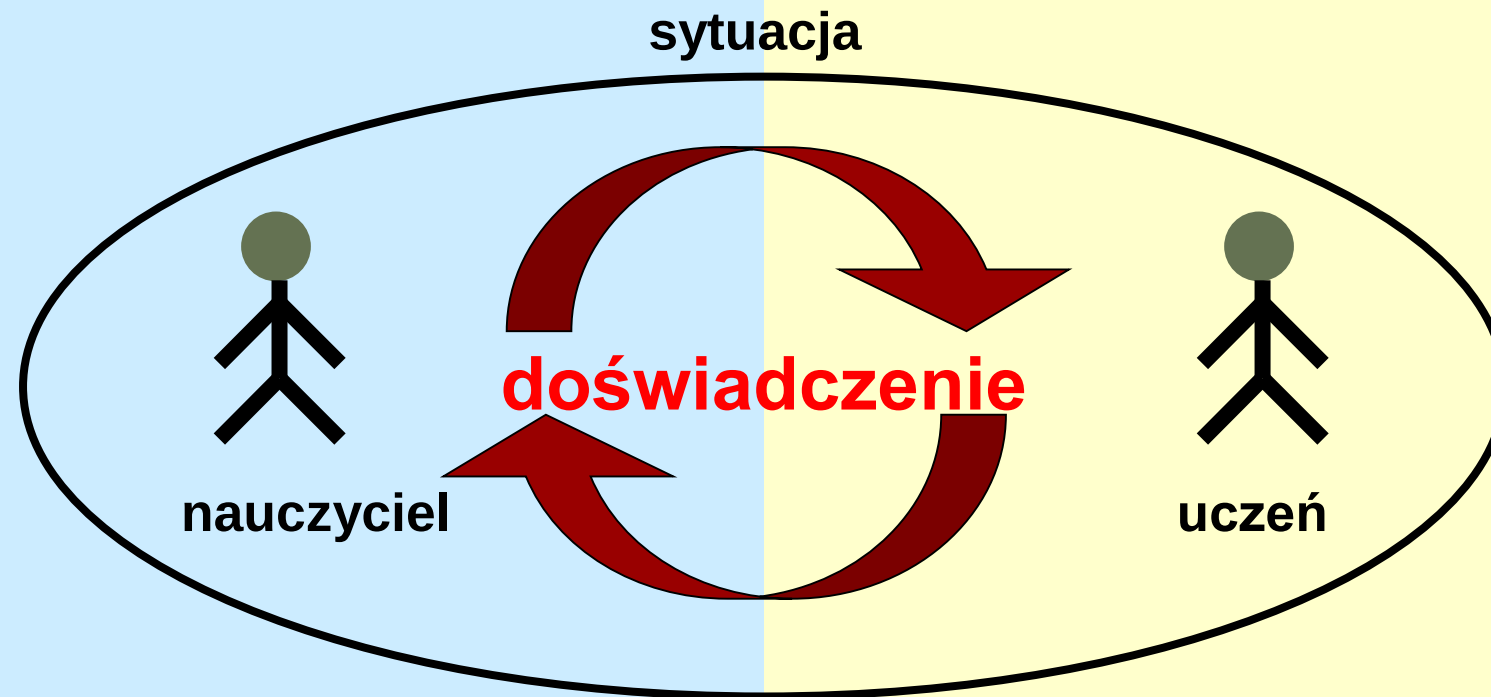
METODY WYCHOWANIA

<i>SFERA</i>	<i>METODY WYCHOWANIA</i>	<i>METODY SAMOWYCHOWANIA</i>
<i>Intelektualna</i>	<i>Przekonywanie</i>	<i>Samoprzekonywujące</i>
<i>Emocjonalna</i>	<i>Sugestia</i>	<i>Autosugestia</i>
<i>Motywacyjna</i>	<i>Pobudzanie</i>	<i>Motywacja</i>
<i>Wolicjonalna</i>	<i>Żądanie (wymaganie)</i>	<i>Ćwiczenia</i>
<i>Samoregulacji</i>	<i>Korekcja</i>	<i>Samokorekcja</i>
<i>Przedmiotowo – praktyczna</i>	<i>Sytuacja wychowująca</i>	<i>Próby społeczne</i>
<i>Ezystencjonalna</i>	<i>Metoda dylematów (wyborów)</i>	<i>Refleksja</i>

Schemat współdziałania nauczyciela i uczniów w procesie pedagogicznym

Kształtowanie indywidualności

Rozwój indywidualności

Tworzenie warunków do
samorozwoju
indywidualności

Samorozwój
indywidualności

Tworzenie i rozwój **spójnej indywidualności ucznia** w procesie pedagogicznym (jak pedagogiczne zadanie) - rozwój wszystkich sfer psychicznych ucznia w jedności

Rozwój **indywidualności i osobowości ucznia w jedności** - zapewnienie skutecznej socjalizacji człowieka, dzięki rozwojowi jego sfer psychicznych

Koncepcja
Pedagogiki
indywidualności

Tworzenie warunków do samodzielnego rozwoju osobowości ucznia i osobowości pedagoga (**ukierunkowanie na podmiotność uczestników procesu pedagogicznego**)

Zmiana struktury pedagogicznej procesu w celu aktywacji wszystkich sfer psychicznych ucznia w jedności (**psychologizacja procesu nauczania i wychowania**)

Ankieta “Samooocena Indywidualności”

- Szanowny Kolego! Proszę wybrać i zaznaczyć ilość punktów, którą Pan (Pani) ocenia poziom rozwoju u siebie tej czy innej cechy.

Grupa_____

Nazwisko, Imię_____

Data_____

Sfera intelektualna

[illegible]

Sfera emocjonalna

[illegible]

Sfera motywacyjna

[illegible]

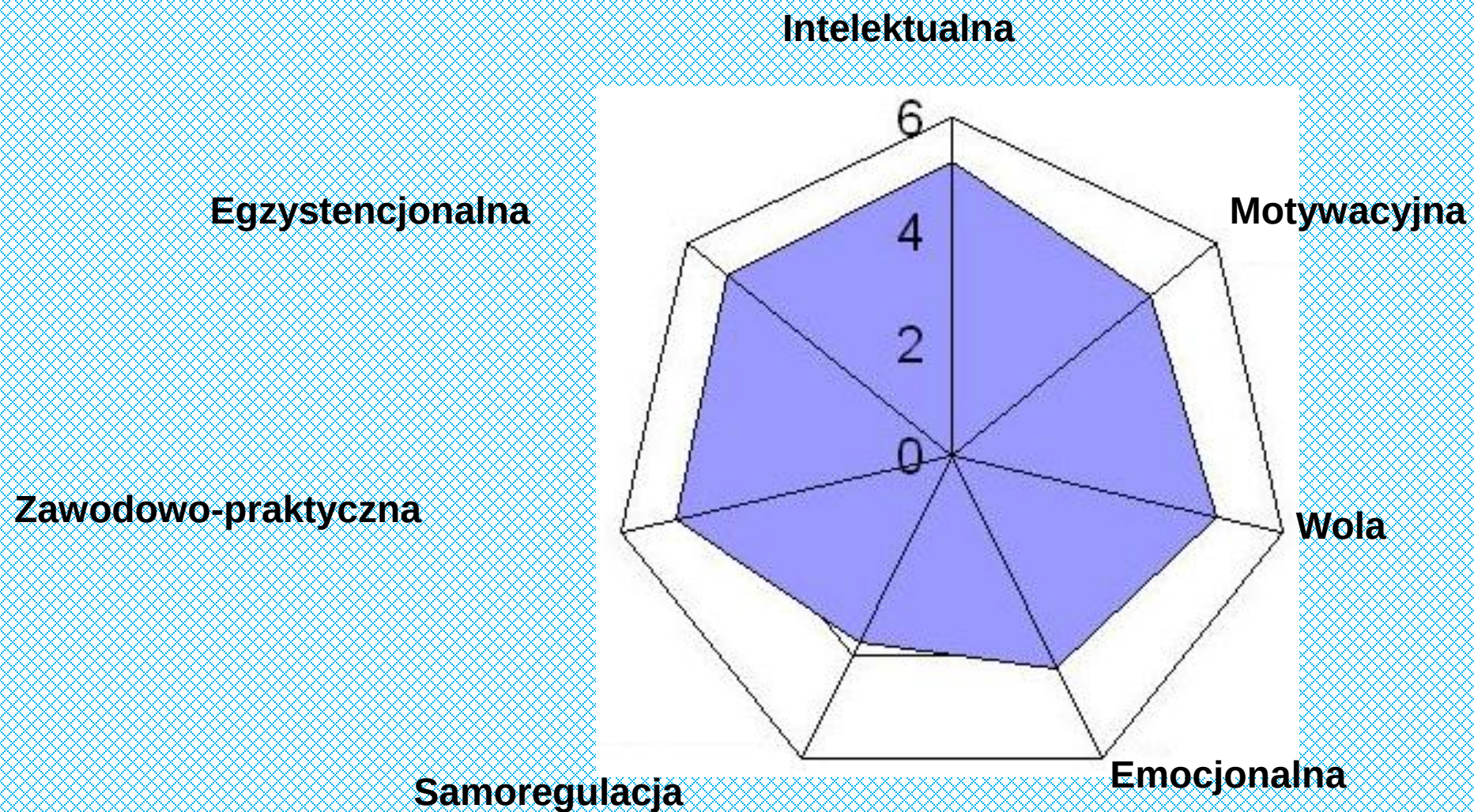
Sfera egzystencjonalna

[illegible]

Sfera woli

[illegible]

Samooocena pozioma rozwijania sfer psychicznych

Poziom rozwoju sfer psychicznych (w stosunku procentowym)

